

Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України
Академія Державної пенітенціарної служби (м. Чернігів)
Львівський державний університет внутрішніх справ
Придніпровський районний суд (м. Черкаси)
Черкаський державний технологічний університет

Правовий дискурс

***Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та викладачів закладів вищої
освіти***

12 жовтня 2022 року

м. Черкаси
Видавець Третяков О. М.
2022

ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ – КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Кузьменко О. В., кандидат юридичних наук, доцент
Державний податковий університет*

Починаючи з 2014 року на Сході України досить часто вчиняються кримінальні правопорушення, передбачені розділом першим Особливої частини Кримінального кодексу (далі – КК) України, – злочини проти основ національної безпеки України. Однак з 24 лютого 2022 року поряд із диверсією, посяганням на територіальну цілісність і недоторканність України та державною зрадою з'явився ще один вид злочинної діяльності – відкрита підтримка та заклики до співпраці з державою-агресором. Саме тому на початку березня 2022 року до чинного КК України було додано ст. 111¹ «Колабораційна діяльність».

Як зазначає П. В. Берназ, «одним із найважливіших елементів криміналістичної методики є криміналістична характеристика злочину. Вона є взаємопов'язаною сукупністю індивідуальних особливостей певної категорії злочинів, що характеризують обстановку, спосіб і механізм вчинення та приховування злочину, осіб злочинця і потерпілого та має значення для виявлення, розкриття та розслідування злочину. Криміналістична характеристика злочину в слідчій діяльності використовується як інструмент для висунення слідчих версій та формування обставин, які підлягають встановленню» [1, с. 35].

На нашу думку, до основних елементів криміналістичної характеристики колабораційної діяльності слід віднести: спосіб, місце, час вчинення злочину, засоби злочинного посягання та особу злочинця.

Однак, ключовим з них є особа злочинця. Аналізуючи зміст ст. 111¹ КК України, можна зробити висновок, що особа злочинця законодавцем визначена відповідно до форм вчинення колабораційної діяльності, а саме:

- 1) громадянин України (ч. 1-3, 5, 7 та 8 ст. 111¹ КК України);
- 2) іноземець чи особа без громадянства (ч. 4, 6 та 8 ст. 111¹ КК України);
- 3) юридична особа (вчинення будь-якої з зазначених протизаконних дій від імені юридичної особи її уповноваженою особою) [2].

Колабораціонізм (від франц. collaboration – співпраця, співробітництво) – усвідомлене, добровільне та зумисне співробітництво з ворогом у його інтересах і на шкоду своїй державі та її союзникам.

У законодавстві більшості країн колабораціонізм кваліфіковано як злочин проти своєї держави, зрада. Залежно від міри шкоди, спричиненої колаборантом, у правових нормах передбачено або довгострокове ув'язнення, або смертна кара.

Відповідно до зазначеного, на нашу думку, колаборантом буде особа, яка умисно, добровільно та свідомо співпрацювала або закликала до співпраці з військовими формуваннями або представниками окупаційної адміністрації держави-агресора [3, с. 338].

Колабораційну діяльність необхідно відмежовувати від державної зради, саме за особою злочинцем. Адже державна зрада завжди вчиняється громадянином України, а колабораційна діяльність – не завжди (хоча саме поняття колабораціонізму логічно стосується в першу чергу громадян України, однак склади злочинів, передбачені самою статтею 111¹ КК України, є різними: частина з них за вказівкою диспозиції статті може вчинятися лише громадянами України, а частина – такої вказівки не містить).

Крім того, слід зазначити, що вчинення від імені юридичної особи її уповноваженою особою кримінальних правопорушень за ст. 111-1 КК є підставою для кримінального провадження щодо такої юридичної особи. Захід кримінально-правового характеру, що застосовується за це правопорушення – ліквідація юридичної особи та конфіскація її майна (ст. 96⁸, 96⁹ КК України) [2].

Отже, без криміналістичної характеристики кримінального правопорушення неможливо сформулювати ефективну методику його розслідування. А нововведена до Кримінального кодексу України ст. 111¹ передбачає, що особою злочинцем може бути громадянин України, іноземець чи особа без громадянства, а також юридична особа.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Берназ П. В. Поняття «криміналістична характеристика злочину». *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 2. С. 34-38.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n698> (дата звернення: 24.05.2022).
3. Кузьменко О. В. Особливості криміналістичної характеристики колабораційної діяльності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 336-339.

ВИКОРИСТАННЯ В ЕКСПЕРТНІЙ ПРАКТИЦІ ОКРЕМИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ОПЕРАЦІЙНИХ СИСТЕМ LINUX

Пташкін Р. Л.

Черкаський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України

Як цифрова криміналістика загалом, так й експертне дослідження комп'ютерної техніки є галуззю досліджень, котрі охоплюють не тільки пошук чи відновлення інформації, а й її подальший аналіз з досить кропітким опрацюванням. Насамперед це пов'язано з тим, що сучасні комп'ютерно-технічні дослідження в переважній більшості випадків пов'язані з кримінальними злочинами, та саме результати таких досліджень є ключовими в формуванні доказової бази в кримінальному провадженні.

Загалом же навіть технічна сторона цифрової криміналістики є загальним та досить обширним поняттям, яке поєднує в собі цілу низку окремих галузей, котрі різняться між собою як методологією досліджень так й інструментарієм. Так, наприклад, напрямок досліджень мобільних пристроїв має мало спільного з дослідженням носіїв цифрової інформації [1]. Але в будь-якого виду дослідження є об'єднуючий етап – безпосередній аналіз та опрацювання отриманих відомостей, відокремлення значущих елементів та формування проміжних та результуючих висновків.

Враховуючи той факт, що в експертній практиці непоодинокими є випадки, коли проведення того чи іншого дослідження можливо здійснити лише за допомогою Linux-системи, важливо дослідити такі випадки та виокремити проблемні питання й сформулювати напрямки їх вирішення.

Так, одним з завдань, з яким в своїй роботі стикаються судові експерти напрямку комп'ютерно-технічних досліджень Черкаського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України є завдання створення побітових копій інформаційного вмісту носіїв цифрової інформації, які вбудовані в апаратну систему та не мають рознімного з'єднання, або ж мають апаратні засоби криптографічного захисту.

Вирішити питання створення побітової копії інформаційного вмісту носія цифрової інформації без його демонтуювання з апаратної системи, можливе лише за допомогою операційної системи, яка в процесі свого завантаження та подальшого функціонування не буде здійснювати операцій з модифікації інформаційного вмісту, наявних в системі носіїв цифрової інформації.

<i>Мосов С. П., Чубіна Т. Д.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕТИЧНОЇ ХАРТІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СУДОВИХ І ПРАВООХОРОННИХ СИСТЕМАХ.....	161
<i>Пасинчук К. М.</i>	
ДО ПИТАННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ РЯДОВОГО І НАЧАЛЬНИЦЬКОГО СКЛАДУ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ.....	163
<i>Скоробогатов Ю. А.</i>	
ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОВІЛЬНОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ.....	165
<i>Содома Р. І.</i>	
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЮРИДИЧНОГО КОНСАЛТИНГУ В УКРАЇНІ	167
<i>Сукмановська Л. М.</i>	
МІЖНАРОДНІ ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	168
<i>Тептюк Є. П.</i>	
СИСТЕМА ТА РОЛЬ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ В УКРАЇНІ	170
<i>Трень Т. О., Завістовський О. Д.</i>	
ОСОБЛИВІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕВЕНТИВНИХ ФУНКЦІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	172
<i>Хаткова Л. В., Хоменко М. І.</i>	
АДМІНІСТРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ.....	174

Секція 8. Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

<i>Дулгерова О. М., Пасинчук К. М.</i>	
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПОЖЕЖАМИ	177
<i>Шамрук Н. Б., Денисенко К. В.</i>	
ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ВІКТИМОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	179

Секція 9. Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

<i>Анастасієва В. В., Заїка С. О.</i>	
ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДСТОРОНЕННЯ ВІД ПОСАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	182
<i>Гожий О. О.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ SQUASHFS-ПАКЕТІВ	184
<i>Кожевніков В. В., Герішенко В. В.</i>	
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ГРУПОФІКАЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	186
<i>Кузьменко О. В.</i>	
ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ – КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	189